

Ideologija viktimizacije

Feral Faun

1992.

U Nju Orleansu, u blizini francuskog kvarta, na jednoj ogradi vidi se deo stensil grafita koji kaže: "muškarci siluju". Nekad sam tuda prolazio skoro svakog dana. Prvi put kada sam ga video popizdeo sam jer sam znao da bi me autorka grafita definisala kao "muškarca", a ja nikada nisam pozeleo da silujem nekog. Niti je iko od mojih prijatelja po penisu to pozeleo. Ali kako sam se svakog dana susretao sa ovom sprejom iscrtanom dogmom, razlozi moje ljutnje su se promenili. Prepoznao sam ovu dogmu kao litaniju za feminističku verziju ideologije viktimizacije – ideologije koja promovise strah, individualnu slabost (a potom zavisnost o ideološki zasnovanim grupama podrške i paternalističkoj zaštiti od strane vlasti) i slepilo za sve realnosti i interpretacije iskustva koje se ne konformira subjektivom viđenju sebe kao žrtve.

Ne poričem da iza ideologije viktimizacije ima i nešto stvarnosti. Nijedna ideologija ne bi funkcionisala kad ne bi imala makar nekakvu osnovu u stvarnosti. Kao što reče Bob Blek: "Svi/e smo mi odrasla deca roditelja". Proveli/e smo čitave živote u društvu zasnovanom na represiji i eksploataciji naših želja, naših strasti i naše individualnosti, ali sasvim sigurno, apsurdno je prigrliti poraz definišući se u terminima viktimizacije.

Kao sredstva društvene kontrole, društvene institucije u svakom od nas osnažuju osećanje viktimizacije dok fokusiraju ova osećanja u pravcima koji osnažuju zavisnost o društvenim institucijama. Mediji nas bombarduju pričama o kriminalu, političkoj i korporativnoj korupciji, rasnom i rodnom sukobu, nemaštini i ratu. I dok ove priče često imaju osnovu u stvarnosti, sasvim je jasno da su prezentovane tako da bi osnažile strah. Ipak, mnogi/e od nas sumnjaju u medije i bivaju posluženi/e čitavim mnoštvom "radikalnih" ideologija od kojih sve sadrže zrno stvarne percepcije, ali su i sve slepe za bilo šta što se ne uklapa u njihovu ideološku strukturu. Svaka od ovih ideologija osnažuje ideologiju viktimizacije i defokusira energiju pojedinca/ke dalje od propitivanja društva u celini, kao i propitivanja njegove ili njene uloge kao pojedinca/ke u reprodukciji tog istog društva. Kao i mediji, tako i sve verzije ideološkog radikalizma osnažuju ideju da smo žrtvovani/e od strane nečeg što je "izvan", od strane Drugog, i da su društvene strukture – porodica, policija, zakon, terapijeske i grupe podrške, obrazovanje, "radikalne" organizacije ili bilo šta drugo što može osnažiti osećaj pouzdanja, tu da nas štite. Da društvo nije proizvelo ove mehanizme – uključujući strukture lažne, ideološke, parcijalne opozicije – da zaštiti sebe, mogli/e bismo ga ispitati u celini i doći do saznanja o njegovoj zavisnosti o našoj aktivnosti koja ga reprodukuje. Tada bismo mogli/e da koristimo svaku priliku da odbijamo uloge zavisnika/žrtve društva. Ali emocije, stavovi i načini razmišljanja izazvani ideologijom viktimizacije takvu promenu perspektive čine veoma teškom.

Prihvatajući ideologiju viktimizacije u bilo kojoj formi, biramo da živimo u strahu. Osoba koja je nacrtala grafit "muškarci siluju" je najverovatnije feministkinja, žena koja je svoj čin videla kao radikalni izazov patrijarhalnoj opresiji. Ali takve izjave, u stvari, samo doprinose klimi straha koja već postoji. Umesto da ženama kao pojedinkama daju osećanje snage, one osnažuju ideju da su žene esencijalno žrtve, a žene koje pročitaju ovaj grafit, čak i da svesno odbijaju dogmu koja se nalazi iza njega, verovatno sa više straha hodaju ulicama. Ideologija viktimizacije koja toliko mnogo prožima feministički diskurs može se u nekoj formi naći i u pokretima kao što su pokret za gej oslobođenje, rasno/nacionalno oslobođenje, klasnom ratu, a takođe i u skoro svakoj drugoj "radikalnoj" ideologiji. Strah od stvarne, momentalne, lako prepoznatljive pretnje pojedincu/ki, može motivisati inteligentnu akciju uklanjanja pretnje, ali strah stvoren ideologijom viktimizacije je strah i previše velik i previše apstraktan da bi se pojedinac/ka sa njim mogao/la uhvatiti u koštac. Na kraju to vodi ka klimi straha, nepoverenja i paranoje što posredovanje mreže društvene kontrole čini neophodnim i čak dobrim.

Naizgled nadmoćna klima straha stvara osećaj slabosti, osećaj esencijalnog žrtvinstva (victimhood) u pojedincima/kama. Istina je da, dok razni ideološki “oslobodioci” često pucaju od militantnog besa, to retko vodi ka stvarnoj pretnji bilo čemu. Ustvari, oni “zahtevaju” (čitaj “militantno mole”) da im oni koje definišu kao svoje tlačitelje garantuju “oslobođenje”. Primer ovoga desio se 1989. godine na anarhističkom skupu “Without Borders” u San Francisku. Nije sporno da su na većini radionica kojima sam prisustvovao muškarci govorili više od žena. Ali niko nije sprečavao žene da govore i nisam primetio nedostatak poštovanja prema ženama koje su govorile. No, za javnim, otvorenim mikrofonom u dvorištu kruga zgrade u kojoj se skup dešavao, bio je održan govor u kojem je objavljeno da “muškarci” dominiraju diskusijama i sprečavaju “žene” da govore. Govornica je “zahtevala” (opet, čitaj “militantno molila”) da se muškarci potrudu da ženama ostave prostor za priču. Drugim rečima, da garantuju “prava” potlačenima – stav kojim se implicitno prihvata uloga muškarca kao tlačitelja i žene kao žrtve. Bilo je radionica na kojima su određeni pojedinci dominirali diskusijom, ali osoba koja deluje snagom svoje individualnosti izaći će na kraj s takvom situacijom tako što će joj se momentalno suprotstaviti, a učesnike/ce takve situacije tretiraće kao pojedince/ke. Potreba da se takve situacije stave u ideološki kontekst i pojedinci/ke ubace u društvene uloge, pretvarajući stvarno, neposredno iskustvo u apstraktne kategorije je znak da je osoba izabrala da bude slaba, da bude žrtva. Prihvatanje slabosti stavlja pojedinca/ku u apsurdnu poziciju da treba da moli svog tlačitelja da mu/joj garantuje oslobođenje – to je garancija da ta osoba nikad neće biti slobodna da bude bilo šta drugo do žrtva.

Kao i sve ideologije, različiti oblici ideologije vikimizacije su oblici lažne svesti. Prihvatajući društvenu ulogu žrtve – u bilo kojoj od njenih mnogih oblika – za pojedinca/ku znači da neće izabrati da stvori život za sebe ili da neće istražiti svoje stvarne odnose sa društvenim strukturama. Svi parcijalno oslobodilački pokreti – feministički, gej, rasni, pokreti za radničko oslobođenje i ostali pokreti – definišu pojedince/ke u terminima njihovih društvenih uloga. Zbog ovoga, ovakve ideologije ne samo da ne uključuju promenu gledišta koja satire društvene uloge i dozvoljavaju pojedincima/kama da stvore praksu izgrađenu na njihovim sopstvenim strastima i željama, nego deluju čak nasuprot takvim promenama gledišta. “Oslobođenje” društvene uloge kojoj pojedinac/ka ostaje podređen/na. Ali esencija ovih društvenih uloga unutar okvira ovih ideologija “oslobođenja” je žrtvinstvo. I tako, litanije onih koji/e su pretrpeli/e neku nepravdu moraju biti ispevane iznova i iznova kako bi garantovale da “žrtve” nikada ne zaborave da su “žrtve”. Ovi “radikalni” pokreti oslobođenja podstiču garanciju da klima straha nikada neće nestati, i da će pojedinci/ke nastaviti sebe da vide kao slabe i da svoju snagu vide u svojim društvenim ulogama, koje su u stvari izvor njihovog žrtvinstva. Ovim putem ovi pokreti i ideologije deluju kako bi sprečile mogućnost potencijalne pobune protiv svih oblika vlasti i svih društvenih uloga.

Istinska pobuna nikad nije bezbedna. Oni/e koji/e izaberu da definisu sebe u terminima svoje uloge kao žrtve ne usuđuju se da pokušaju potpunu pobunu, jer bi ugrozila bezbednost njihovih uloga. Ali, kao što kaže Niče: “Tajna najveće plodnosti i najvećeg uživanja u postojanju jeste živeti opasno!” Samo svesno odbijanje ideologije viktimizacije, odbijanje da se živi u strahu i slabosti, i prihvatanje snage naših sopstvenih strasti i želja, nas samih kao individua većih od svih društvenih uloga, i tako sposobnih da živimo izvan svih društvenih uloga, može nam obezbediti osnovu za potpunu pobunu protiv društva. Takva pobuna, sasvim sigurno, delimično je pokrenuta besom, ali ne piskavim, ogorčenim, isfrustriranim besom žrtve koji motiviše feministkinje, rasne i gej oslobodioce da “zahtevaju” svoja “prava” od vlasti. To je bes naših neokovanih želja, povratak potlačenog/e u punoj snazi i neprerušnog/e. Ali u suštini, potpuna pobuna je pokrenuta duhom slobodne igre i užitka avanture – željom da se istraži svaka mogućnost prožimajućeg života ko-

ji nam društvo pokušava uskratiti. Za sve nas koji/e želimo da živimo potpuno i bez ustezanja, vreme je završeno kada možemo da tolerišemo da živimo poput stidljivih miševa unutar zidova. Svaki oblik ideologija viktimizacije navodi nas da živimo poput stidljivih miševa. Umesto toga, hajde da budemo zaludela i smešljiva čudovišta, veselo rušeći zidove društva i stvarajući život iznenađenja i čuda za sebe.

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright

Feral Faun
Ideologija viktimizacije
1992.

Feral Faun, The Ideology of Victimization, Anarchy: A Journal Of Desire Armed, issue #32,
spring 1992; <http://www.anti-politics.net/feral-faun/ideology-of-victimization.html> (poslednji
put pristupljeno 18,05.2012.)

Prevod: Burevesnik, 2009.

anarhisticka-biblioteka.net